

NAUJA NAKVIŠINIO SFINKSO (*PROSERPINUS PROSERPINA* Pallas, 1772) RADVIETĖ LIETUVOJE 2004 METAIS

BRONIUS ŠABLEVIČIUS

Aukštaitijos nacionalinis parkas, LT-30021 Palūšė, Ignalinos raj., Lietuva.

Įvadas

Nakvišinis sfinksas yra išplitęs rytinėje Palearktikos dalyje, Artimuosiuose Rytuose, Šiaurės Afrikoje, Pietų ir Centrinėje Europoje. Rūšis, galima manyti, plėsdama savo arealą šiaurės kryptimi, iki 20 amžiaus pabaigos pasiekė Latvijos ir Lietuvos teritorijas. Buvo nuorodų apie šios rūšies registraciją Latvijoje 1989 metais (Ivinskis, 1993).

Šios rūšies buvimas Lietuvoje įrodytas, suradus jos vikšrus Švenčionių rajono Pailgio geležinkelio stotelėje (2000 m.) bei Kuklių kaimo apylinkėse (2002 m.), bet suaugęs drugys nebuvo pagautas (Šablevičius, 2004). Pirmasis vikšras buvo pastebėtas atsitiktinai, vėlesniais metais vikšrų buvo ieškoma tikslingai ir jų randama, atsižvelgus į rūšies fenologinius ypatumus ir mitybinių augalų koncentraciją vienoje vietoje. Vikšrai vizualiai gana gerai skiriasi nuo kitų Sphingidae šeimos vikšrų (Мамаев, 1972; Chinery, 1986; Сытник, 1988): nėra rago formos išaugos kūno gale, o jo vietoje yra kelių spalvingų apskritimų akis ir savitas ornamentinis piešinys kūno paviršiuje. Vikšrai yra jautrūs augalo netikėtam krestelėjimui ir krenta žemyn (kitų rūšių sfinksų vikšrai dar stipriau įsikimba į substratą). Pirmąsias 5–7 dienas vikšrai yra šviesiai žali, laikosi išsitiesę išilgai nepažydusių nakvišos žiedų, todėl yra sunkiai pastebimi. Vėliau vikšrai įgauna rudą spalvą ir matomi iš tolo. Tyrimai rodo, kad kiaušiniai buvo dedami birželio 15 – rugpjūčio 01 dienomis. Visi vikšrai rasti ant dvimetės nakvišos (*Oenothera biennis* L.). Vikšrai buvo auginami namų sąlygomis, tačiau drugių išauginti nepavyko. Rūšies statusas, žiemojimo galimybės ir kitos ekologinės aplinkybės Lietuvos sąlygomis kol kas lieka nežinomos. Straipsnyje pateikiama informacija apie naują nakvišinio sfinkso radvietę, rinkimo datą, individų skaičių.

Rezultatai

Nauja nakvišinio sfinkso radvietė:

Švenčionių raj., Pakretuonės geležinkelio stotelė, zona tarp geležinkelio pylimo ir miško ribos, 06 08 2004, 5 vikšrai. Ankstesnėje radvietėje Kaltanėnų seniūnijos

Kuklių kaimo šiauriniame pakraštyje, apleistame žemės plote, tankiai apaugusiame dvimete nakviša, 2004 metais vikšrų nerasta.

Literatūra

Chinery M. 1986. *Pareys Buch der Insekten*. Aufl. 2. Hamburg, Berlin.

Ivinskis P. 1993. *Check-list of Lithuanian Lepidoptera. Lietuvos drugių sąrašas*. Vilnius.

Šablevičius B. 2004. *Sfinksai*. Kaunas.

Мамаев Б.М. 1972. *Определитель насекомых по личинкам*. Москва.

Сытник К.М. (ред.). 1988. *Редкие и исчезающие растения и животные Украины*. Киев.

A new record of a hawkmoth *Proserpinus proserpina* Pallas, 1772 (Lepidoptera: Sphingidae) in Lithuania in 2004

B. ŠABLEVIČIUS

Summary

The report presents information on a new finding of a hawkmoth *Proserpinus proserpina* in Lithuania. Data on some biological and ecological aspects of this species is provided. The status, wintering possibility and other ecological characteristics of *Proserpinus proserpina* in Lithuania remain unknown.

Received: November 18, 2004